

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

ПОВЕРНЕННЯ В РІДНУ СИНЯВКУ

19 вересня 2017 р. у с. Синявці, на батьківщині старшин Армії УНР Василя Шкляра та Павла Дубрівного, на будівлі школи встановлено меморіальну дошку на пам'ять про Василя Шкляра, "голови СБУ Української Народної Республіки" (вислів Олександра Ясенчука).

2005 року в книжці "Багряні жнива Української революції" я вперше оприлюднив біографію Василя Шкляра. Мріяв, що колись про це прочитають у Синявці. Але спочатку прочитав це Олександр Ясенчук з Чернігова. Він і став промотором встановлення меморіальної дошки.

Коротка довідка:
ШКЛЯР Василь Прокопович (25.02.1887, містечко Синявка, тепер Менського р-ну Чернігівської обл. – 5.03.1950, м. Комарно Львівської обл.). Член Центральної Ради, начальник політичного департаменту МВС уряду УНР, інженер-економіст, директор повітового союзу кооперативів; звання – підполковник Армії УНР. Закінчив Українську господарську академію в Подєбрадах.

Як з'ясував Віктор Моренець, Василь Шкляр – ініціатор створення концентраційних таборів для во-

рогів нашого народу, зокрема, для полонених з російських армій.

Дошку було встановлено з ініціативи Олександра Ясенчука, члена правління Фондації "Вільні люди", та за фінансової підтримки підприємця Ярослава Заїки і Фондації "Вільні люди". Складаємо подяку й уродженцям Синявки – членові НСІУ Ганні Ткаченко, Миколі Бережному, старості Синявської об'єднаної територіальної громади Ганні Філь, директорів Синявської школи Леоніду П'ясковському, а також краєзнавцям Дмитрові Розенку та Вікторові Моренцю, депутатам Менської міськради Наталії Чичкан і волонтерів Віталію Курачу.

Участь у вшануванні взяли дочки Василя Шкляра Леонтини і Лідія, онуки Ярослав і Тарас, які приїхали зі Львова, члени Історичного клубу "Холодний Яр" Роман Коваль, Тарас Силенко, Ігор Гавришишин з Києва, діти і вчителі школи, збудованої 1897 року, коли Василеві Шкляру було 10 років...

Олександр Ясенчук має намір до Покрови поставити меморіальну дошку Павлові Дубрівному, також випускникові подебрадської академії. Ось коротка довідка про ще

одного синявського козака, героя т. 1 енциклопедії Визвольного руху "Подєбрадський полк" Армії УНР:

ДУБРІВНИЙ Павло Омелянович (14.01.1894, містечко Синявка – 10.07.1975, м. Віппани, США).

Начальник культурно-освітнього відділу 1-ї Сірої дивізії Армії УНР, редактор газет "Воля" (м. Конотоп, 1918) і "Вістки сірих" (Луцьк, 1919), редактор журналу "Сільський господар" (1929 – 1932), агрономом пов. Калущ (1929 – 1932) і пов. Яворів, окружний агроном Калуського, Галицького і Долинського пов. (1941 – 1944), член-кореспондент НТШ (1970) та УВАН, доцент і професор УТГІ (Нью-Йорк, 1974), голова Товариства українських інженерів у Філадельфії; звання – сотник Армії УНР.

Один з організаторів 1-ї Сірої дивізії. Учасник Першого зимового походу. Лицар ордена Залізного хреста (1920). Співорганізатор Подєбрадської парафії УАПЦ.

Друзі, долучайтесь до добрих справ! Шануватимемо своїх героїв, відбудемося як нація!

Прес-служба
Історичного клубу "Холодний Яр"

БРАТОВБИВЕЦЬ ПАВЛО ГОРБАТЮК

Антоній Коршнівський. Каліш, 29 грудня 1923 р.

Павло Горбатюк – козак 1-ої сотні 28-го, [імені] Максима Залізняка, полку.

1919 р. 4-го липня, в часі боїв українського війська з більшовиками біля Чорного Острова на Поділлі, в с. Хутенці був зловлений більшовицький роз'їзд кінноти, в складі 30 душ. Коли полонених більшовиків привели до штабу 28-го полку, то козак Павло Горбатюк серед червоноармійців пізнав свого брата Івана Горбатюка. Ця несподівана зустріч братів відбулася дуже хмурно. У балаці з Іваном Павло переконався, що для його брата Визвольна боротьба українського народу цілком байдужа, що йому там добре, де можна більше заробити і т. п. Побачивши, що з братом справа пропала, Павло Горбатюк став просити К-ра полку, аби йому дозволив забити власноручно брата-зрадника. К-р полку цього прохання не задовольнив. Усі полонені були відправлені до штабу корпусу, в м. Проскурів. У Проскуріві ці 30 більшовиків попали до табору полонених... Через деякий час Проскурів був здобутий більшовиками. Всі більшовицькі полонені опинилися знов у своїх частинах.

В одному з боїв на лінії міста Фрамполь (тепер с. Косогірка Яр-

молинецького р-ну Хмельницької обл. – Ред.), Лансдорунь (тепер село Зарічанка Чемеровецького р-ну Хмельницької обл. – Ред.), Нове Село українським військом було розбито декілька полків червоної армії, при чому в наші руки попала багата здобич і більше як 600 душ полонених. Серед полонених був й Іван Горбатюк. Треба було випадку, що в дорозі партія полонених зустрінула вищезгаданий 28-ий кінний полк... Серед полонених Павло Горбатюк пізнав свого утілого брата Івана.

Побачивши його, П. Горбатюк заявив К-ру полку, що на цей раз він не випустить вже зрадника, і щоб там йому не було, але таку ганьбу для себе більше зносить він не хоче. Зі словами "собаці собака смерть" Павло Горбатюк на очах усього полку і решти полонених власноручно застрелив свого брата Івана.

Труп поховано біля с. Рудки, тієї ж волости, Кам'янецького повіту на Поділлі.

Антон Коршнівський, сотник Армії УНР

Син України. – 1920. – Ч. 11. – 16 жовтня. – С. 3 – 4.

Публікація Юрія Юзича.

"СВЯТІ ВОНИ ДЛЯ НАС!"

Вийшов т. 2 енциклопедії Визвольної боротьби "Подєбрадський полк" Армії УНР". Автори – Роман Коваль, Віктор Моренець, Юрій Юзич. Пропонуємо післямову до цього видання. Це відгук випускника подебрадської академії Федора Лещинського на книжку "Українська господарська академія", яка вийшла 1959 р. в Нью-Йорку і стала одним із джерел нашої енциклопедії. Слова Федора Лещинського цілком стосуються і нашого видання.

"Українська Господарська Академія"... Відкрив, перелистую, придивляюся – рідні, дорогі образи професорів, студентів, як тіні, один за другим проходять, тягнуться мережкою спогади. Все особисте, що з тими тіннями зв'язане, потопа в далекім тумані, і яскравіше виступають обриси тих, подвигами яких була створена славна доба української еміграції в Чехії. Німбом осяяні вони на тлі сьогодинського дня! Як дорогі стають спогади о роках, прожитих в оточенні людей, що унаслідували традицію захисту ідеалів свого народу. Сум обгортає душу, коли бачиш, як круто обійшлося життя з ними.

Сьогодні більшість з них уже зійшла з рамп життя, і довгий рядок могилок стелиться перед очима... Святі вони для нас! То могили Батьківщини, що сховали великий скарб дорогих нам надій, вірувань.

Ми, живі свідки їх шляхетної праці й смерті, повинні на прощання з життям висловити їм слово вдячності. В своїй безмежній любові до народу вони принесли йому

в жертву свою молодість, знання, сили й життя. Дай Боже, щоб нова, будуча Україна так виконала свою національну і культурну роль, як виконали вони!

Читаючи книжку "Українська Господарська Академія", я прощаюся з людьми, що вчили працювати, берегти і шанувати гуманні традиції і заповіді наших дідів, що вчили любити Україну та її нарід.

Інженер Федір ЛЕЩИНСЬКИЙ
Ню Йорк
В травні 1960

Бюлетень Контактного Комітету абсолютів і студентів УГА-УТГІ. – 1960. – Ч. 13. – Вересень. – С. 3.

"ВОГОНЬ ЗАПЕКЛИХ НЕ ПЕЧЕ!"

У жовтні у видавництві "Орієнтир" вийде книжка Романа Ковалю "Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" – про отамана Подільської повстанської групи, який вів боротьбу проти російських окупантів до кінця 1920-х рр.

У житті кожної державної нації найсвятіше – вшанування оборонців цієї землі, цієї держави. І чим більше оборонці вб'ють напасників, тим більше шануватиме їх народ.

Нам нема чого соромитися рік крові, пролітої в обороні нашої землі.

У незакомплексованій людині це може викликати лише радість.

Роман КОВАЛЬ

ДО 135-Х РОКОВИН ГАВРИЛКА

10 вересня 2017 року у Болехіві, що на Івано-Франківщині, відбулося свято великого сина України Михайла Гаврилка. Саме в цьому бойківському містечку він створив образ Тараса Шевченка у глині та гіпсі. Це він, січовий стрілець, навесні 1915 року у складі 2-го куреня УСС визволяв місто від московського ворога. Тепер цей геніальний скульптор і відважний воїн назавжди залишився в Болехіві у бронзі й граніті.

10 вересня біля пам'ятника Михайлові Гаврилку, побудованого три роки тому, було встановлено гранітний камінь з анотацією до монумента. Про це подбав мер міста Богдан Мельник, фінансово підтримавши цю патріотичну справу. Він і розпочав меморіальний мітинг.

Відхилити заслону (а це були два старовинні полтавські вишиті

рушники) ведуча свята Надія Романюк запросила міського голову та народного художника України Михайла Риндзака. Перші квіти до каменю поклала учениця школи № 2 Вікторія Латиш.

В урочистій тиші о. Володимир посвятив камінь із граніту, де золотими літерами написано: "Пам'ятник відкрито 7 вересня 2014 року митцеві-воїну, творцеві шевченкіани, організатору українського війська, учаснику боїв за волю України (навесні 1915 року визволяв Болехів). Восени 1920 року більшовики спалили його в топці локомотива.

Споруджено Історичним клубом "Холодний Яр" (Орест Абрагамович, Роман Коваль), клубом українських художників та Союзом українців Болехова. Скульптор Василь Ярич, арх. Орест Скоп".

Козакам і митцям слава!

АВТОПОРТРЕТ ТВОРЦЯ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ШЕВЧЕНКІАНИ

Минуло майже чотири роки, поки я зважився написати атрибуцію на цю картину [рис. 1], зі сумнівним провенансом (походження, попередня історія. – *Ред.*). З таким провенансом я купував біля десятка живописних шедеврів у львівських антикварних крамницях та місцевому ринку старожитностей у Львові. Майже у всіх попередніх випадках: десь під профілем рами, або під зворотною проклеюю ховався підпис або нерозбірлива сигнатура автора. Інколи для остаточної певності займало місяці, або й роки, щоб знайти доказовий матеріал з особливостей авторського художнього методу чи художніх принципів.

Найважче траплялося з творчістю тих митців, що не відображені в державних музейних колекціях України, або з такими, чий спадок майже втрачений, і тобі в руки потрапляв екземпляр, яких у природі – на пальцях однієї руки порахувати.

Так трапилось із живописними творами геніального українського скульптора, творця революційної Шевченкіани – Михайла Гаврилка. Його перший з цього порядку пейзаж було знайдено десять років тому в антикварній крамниці, поміж малюнків польських авторів. Поганий фізичний стан олійного малярства на чеському мануфактурному картоні, нерозбірливий, “школярський” підпис у кутку – справляв враження “нетоварного вигляду” [рис. 2]. Мені сподобалися барви літнього пейзажу, міцна динамічна композиція, а бравурна живописна манера, специфічна тепла палітра з проклеєним картоном замість підмалювку – нагадували пейзажний клас Яна Станіславського у Краківській академічній школі початку 1900-х. Пейзаж із кам’яним хрестом на передньому плані я зустрічав у довоєнних творах пензля Антона Манастирського, Олени Кульчицької, Юліана Буцманюк – коли писав кандидатську про “краєвид Галичини”. Тоді такі різновиди жанру мали робочу назву: “етнографічний та

символічний пейзаж”. Кракелюр (тріщинки, які з часом з’являються по олійних полотнах. – *Ред.*) та живописні втрати мене не лякали, тому взявся оглядати твір ретельніше. Здивуванню не було меж, коли прочитав ледь помітний авторський підпис чорною тушшю “Гаврилко”. Туш майже вся обсіпалась, обсіпався і рік, яким було датовано пейзаж на лицевій стороні. Але стара туш могла мати в собі вуглецевий барвник, отже, я сподівався побачити цей підпис в інфрачервоному спектрі. Напис чорною тушшю був також на звороті: “Шманьківці, 1912 р.”.

Підпис Гаврилка в мене був у пам’яті, бо якраз тоді Національ-

ний музей у Львові готував масштабну Шевченкіану, і як працівник експозиційного відділу музею тримав щойно перед тим його гіпсову плакету 1911 року. Далі було звіряння історичних фактів і зображень, і тут усе би зупинилося на сухих відомостях довідника Краківської академії мистецтв та праць львівських енциклопедистів, якби не вийшла у світ ґрунтовна історико-документальна праця Романа Ковалю “Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею” (Київ, 2011; Київ, 2012).

Саме у Шманьківцях, що на Тернопільщині, мешкала студентка малярського відділу Краківської академії мистецтв Олена Гордієвська, з якою Михайло Гаврилко познайомився в академії, і 1912-го вже ліпив її скульптурний портрет [“Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею”, с. 421]. Наречена Михайла Гаврилка була донькою місцевого греко-католицького пароха в с. Шманьківці, й ми точно знаємо, що Гаврилко гостював у цій родині, тепер же завдяки підпису знаємо, що це було влітку 1912 р. (шлюб відбувся 23 вересня 1917 р. в с. Пісочній) [Там само, с. 381]. Тому цей пейзаж, – “шманьківський етюд” Гаврилка, очевидно, садиби о. Порфирія Гордієвського.

Техніко-технологічний аналіз малярства, ряд фізичних досліджень potwierдили автентичність

твору. Дослідження з допомогою мікроскопії виявили старий кракелюр (із забрудненими щілинами, тупими краями розколів та спорами цвілі) й автентичність підписів (лінія кракелюру в зоні підпису). Окремої певності надало дослідження авторського підпису в ІЧ та УФ променях, де у першому випадку проявилось дифузне проникнення туші у шари авторського малярства (темний слід у місцях осипаної туші), у другому – виявився весь рисунок авторського підпису поверх фарбового шару, навіть ті букви, які не читалися.

Проявилось також датування “1912 р.” на лицевій стороні, що було невидимим в звичайному світлі. Авторський підпис Михайла Гаврилка на лицевій стороні та звороті був дуже вдалим матеріалом для графологічного аналізу почерку, в якому читувалися психологічні характеристики його твердого імпульсивного характеру, життєвий досвід та особливості творчої харизми.

Велика графологічна база, яку зібрав Р. Коваль у епістолярній спадщині М. Гаврилка, дала підстави зробити порівняльний графологічний аналіз почерків на визначення автентичності. Було зроблено також хімічний аналіз проб пігментів, ряд яких проявили себе в ІФ люмінесценції. Про всяк випадок я тоді записав назви барв, які складали палітру того твору. Всі вони відповідали спектру технології художніх матеріалів, які використовувалися в Європі до Другої світової війни.

Ця перша зустріч із малярством М. Гаврилка, котрий відомий переважно в царині пластики, можливо б, і не знайшла подібного продовження, бо мало його творів вціліло, якби не випадок...

Я купив цей портрет чоловіка, бо на задньому плані, на стіні, висів Гаврилковий медальйон з Тарасом Шевченком 1911 р., саме той, який тиражували підприємці Болехова і Львова до 50-ліття смерті Кобзаря. Також на другому плані я розгледів етюд дерев’яної бойківської церкви і мені портретований виявився цікавим типажем українського інтелігента періоду міжвоєнного Львова, яких не так багато знайдеш тепер навіть у музеях.

Професійний портретний етюд видавав характерні формальні риси “краківської школи”. Манера ліпити конструкцію обличчя червоною вохрою або англійською червоною там була ще від Яна Матейка. В Краківській академії від кінця 1890-х полюбили ліпити форму лица через вохристо-коричневі відтінки. Ці динамічні форми імпресіоністичного портрету з мерехтливим “блуканим” світлом були властиві великому символістові Яцку Мальчевському – професорові Краківської академії часів Фалатівської реформи. Сама динамічна композиція дихала епохою пізнього модерну – часом тривожної меланхолії, де у бідному інтер’єрі можна було відшукати ознаки розпуки і багатого духовного життя водночас.

Тільки перегортаючи свої старі малюнки студентських часів, серед яких є автопортрети, я зрозумів, що і це автопортрет: руки були недомальовані рівно до тієї межі, до якої відбувається рух рук із пензлем і палітрою. Окрім того, портрет іншої людини здебільшого домальовували, заповнюючи всі пробіли полотна. Останнім аргументом того, що художник дивився у дзеркало стало усвідомлення того, що овальна бронзова плакета з Тарасом Шевченком обернена в другий бік. Повний ілюстративний каталог цих плакет Гаврилка виконав той же Роман Коваль, чим значно спростив мою порівняльну працю.

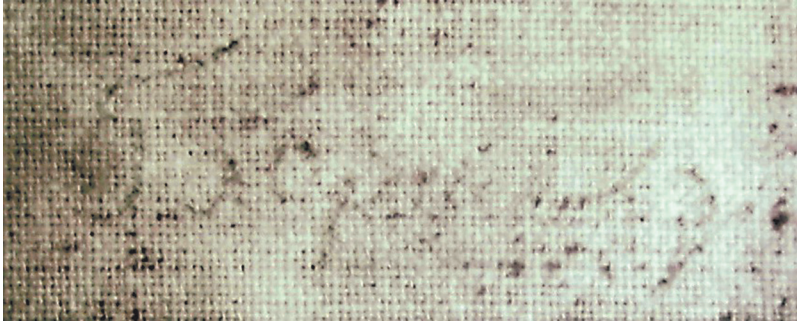
Одяг портретованого: сорочка з гострим коміром і трикотажне поло, яке з’явилося в гардеробі англійців на початку першого десятиліття XX ст., якраз входило у моду країн центральної та Східної Європи. Всі обставини вказували на час активної творчості знаного українського скульптора, творця монументальної Шевченкіани – Михайла Гаврилка.

Не можна оминати увагою фізичного стану твору, який був намальований на ледь проклеєному (очевидно, різновидом колагену) дрібнозернистому лляному полотні без малярського ґрунту, що більше скидалося на шмат простирадла, аніж полотна до живопису. Саме полотном було натягнуте на стару соснову раму від фотографії з допомогою шевських цвяхів. Окрім зовнішніх ознак природного старіння основи (полотна

та підрамника), старіння самого матеріалу малярства проявилось в характерних фізичних змінах зв’язуючого: відповідному до дисперсії пігменту – кракелюрі (видно з допомогою мікроскопу). Така обставина навіть не потребувала робити аналіз фарби на відповідність часові. Сама авторська палітра Михайла Гаврилка, зважаючи на те, що він не був живописцем, могла також мінятися – від 1909-го до 1920 року. Інша обставина: використання підручних матеріалів під основу для малярства потверджує історичний факт його убогого побуту впродовж життя у Львові, на Волині та особливо в останні роки життя в Полтаві, що документально доведено в монографії Р. Ковалю.

Залишилися зробити порівняльний аналіз фізіономічних рис портретованого та вцілілих фото відомого скульптора. Майже на всіх фото – Михайло Гаврилко молодшого віку, проте, основні характеристики зовнішності: форма голови, крил носа, підборіддя, очних впадин, вух, малюнок губ, характер волоссяного покриву голови, зрештою, характер зморшок – ідентичного характеру з образом скульптора на фотографіях. Є також незначні відмінності: у знайдених фотографіях дещо відрізняється товщина губ та характер надбрівних дуг. Очевидно, буремне життя воєня УСС залишало свої маркування долі на обличчі, а живописний портрет – один з останніх. Право на похибку в аналізі дає різниця технік: малярства та фото, в яких – різний тональний діапазон та принципи відтворення об’єму. Для цього було зроблено робочі колажі з різними половинами обличчя та накладання обидвох фотографій одна на одну [рис. 3].

Мої сумніви мусів розвіяти сторонній погляд на справу, і в січні цього року я відшукав контакти автора згаданого фундаментального історико-документального дослідження про скульптора – Романа Ковалю. Упродовж кількох літ цей дослідник “жив творчістю Михайла Гаврилка”, і я сподівався зустріти в його особі, якщо не арбітра, то бодай людину, котра свідомо чи підсвідомо тримала в пам’яті сотні старих фотографій із життя видатного скульптора.

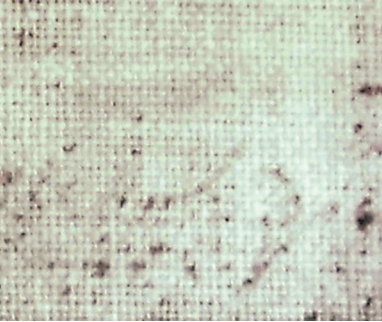
Хоча інтуїтивне чуття Р. Ковалю на той час схилилось у бік позитивних аргументів, він не квапився з категоричною відповіддю. Натомість дав контакти українських пластиків Михайла Горлового та Дмитра Бур’яна, котрі ліпили образ М. Гаврилка та мали досвід аналізу портретних характеристик. Обидва скульптори потвердили авторство Гаврилка. Найцікавішою була відповідь М. Горлового, котрий при першій розмові взяв час подумати,

а 8 березня, перед самим днем народження Кобзаря, подзвонив мені й висловив свої аргументи на користь пізнього датування автопортрета саме М. Гаврилка: “У середині та наприкінці четвертого десятижжя у людському обличчі відбуваються природні анатомічні зміни, і ця різниця в набряклих бровах та губах скоріше свідчить про його пізній автопортрет, можливо, найпізніший...”

Роман Коваль висловив припущення стосовно образу церкви на задньому плані, на яку я чомусь не звернув особливої уваги: “Це може бути церква в Пісочній, де відбулося вінчання Олени Гордієвської та Михайла Гаврилка”.

Далі були спроби технічного відновлення підпису на звороті картини, на місці якого залишилася біла вицвіла паперова наклейка. Всі спроби фізичних маніпуляцій з поляризованим світлом та люмінесценцією не дав результатів. Я навіть пробував графітний припорох, що його колись використовували криміналісти для “тиснених слідів втраченого письма”. І, коли спроби виявилися марними, зірвав наклейку. Фрагменти підпису графітом виявилися під наклейкою та мучним клеєм – просто на полотні (ледь видно в ІЧ та УФ променях) [рис. 4].

Хто і від кого хотів приховати підпис Михайла Гаврилка, для чого це було зроблено – можемо лише здогадуватися. У світлі сумних подій 1950-х років, коли у Львові було спалено тисячі “ідеологічно шкідливих” експонатів, а у приватних помешканнях українських інтелігентів перманентно проводилися “пошуки компромату”, цей портрет, який не числився у жодній публічній збірці, міг зберегтися саме так: із заклеєним авторським підписом.

Атрибуція цього твору не остаточна, як і неповною є історія життя славного українського митця Михайла Гаврилка. За волею долі зміст цього сторічного портрету актуальний особливо тепер, коли Україна знову в вогні, й для тих, хто її боронить – Тарас Шевченко є дороговказом. Знову гинуть найкращі, залишаючи по собі талановиті твори і портрети відвертих облич.

Особлива подяка від автора публікації видатному досліднику українського Визвольного руху панові Роману Ковалеві та давній колезі, Мирославі Друлю, керівникові науково-дослідного сектору відділу реставрації НМІ ім. Андрея Шептицького, котра виконала всі фото та фізичні дослідження з описаним матеріалом.

Богдан МИСЮГА,
кандидат мистецтвознавства

Львів

“ВІЙНА – ЦЕ НАШ ЗІРКОВИЙ ЧАС” ТАК ВИРІШИЛИ ОЛЕКСАНДР КОРНІЄНКО, КЕРІВНИК КОЗАЦЬКОГО БРАТСТВА БОЙОВОГО ЗВИЧАЮ “СПАС-СОКІЛ”, І ЙОГО ТОВАРИШІ

“Стандарти рукопашу на війні – зовсім інші, – розповідає Олександр Корнієнко. – Наприклад, 2014 рік, село Уткіне. Чису пістоль Макарова. Дивлюся: до хлопців, що контролюють дорогу, під’їжджає невідоме “тело” на мопеді. По жестах бачу, що починає щось втирати. Я підходжу тихенько. По ходу аналізу: одяг, мопед – ніби місцевий. Але... Він наче щойно вийшов із перукарні. Хіба одеколоном не пахтіло. І постійно стає так, що хто б із нас не відкрив вогонь – зачіпає і своїх. “Хто такий? Звідки?” А він намагається зі мною зближатися. Кажу: “Стій на місці!”

Знову щось розповідає і знову зближається. Коренастенький такий. Щоб не дьоргався, даю наказ: “На коліна!” Не стає... Продовжує триндіти, хто ви такі, тири-пири. Дістаю пістолет, стріляю біля його ніг. Цивільна людина хоча б зіщулилася. А цей – ні. Я чітко розумію, що це. І він відчуває, що я зрозумів. На прийняття рішення – долі секунди. Ну, я діяв швидше і жорсткіше, уклав його. Як з’ясувалося – воєн-спец російський.

У Дебальцевому, в колоні втікачів-переселенців ми виявили підозрілих. У машині з надписом “Діти”. Почали по одному вести до розвідки. У цей момент починається об-

стріл. Нас тільки двоє. Мій клієнт явно ожив, заозирався. Я дістаю ніж, беру його за шкірку, а ніж заганяю в бочину, трохи під шкіру. Піднімаю на носках його. Він може смикатися, але біль від цього дуже серйозний. Аж отак прогинається. Я його спокійно довів, автомат за плечем.

На війні рукопашний бій – рідкість. Ворога зустрічаємо вогнем. Але він може оминути спостерігачів і прийти на опорний пункт. Тоді да – лопати, ножі, приклади. Зараз на кафедрах військової підготовки аналізують прикладний рукопаш. Піхота – у бронезилах. Якщо навіть без броніка, то на бійцеві шість ріжків, гранати, каска. Є зони, які – стрибай не стрибай – закриті оснащенням. Зони для ураження: ноги, пах, шия – і все. Не буде красивих заломів рук, стрибків із захватом ногами.

Дні Іловайського котла, кінець серпня 2014-го. Навколо нас переміщається техніка противника, танки, бої постійні. І тут, зі сторони сепарів, від Переваляцка іде пожежна машина. Кажуть: “Ми нейтральні, ідемо тушити пожежу в Петровське”. Ну, дебілізм?! А з другого боку – справді, все горить і треба гасити. Ситуація ще більше стала підозрілою, коли вони хвилин за 15 уже назад їхали. Отоді ми їх зупинили, поставили на коліна, те-се. У них на спинах написано “МНС”. А в одного, рудуватого, надпис детальніший – “Міністерство надзвичайних справ у Луганській області...” Кажу: “Товариші, у якого на спині написано – і буквально читаю напис, – встати!” Він сидить. Тобто або одяг не його, або не розуміє.

Підходжу ближче – хлопці всіх тримають на прицілі – й кажу: ану давай, я почну, а ти продовжи: “Як умру, то поховайте...”

“Я не учілся в українамовнай школе!” Ну прийхав ти, рязань! Щоб

не дьоргався – удар. Його вирубав-мо, всіх таваріщей в’яжемо.

Сепари засікли те затримання і розпочали бій. Вдалося “пожежників” передати в розвідку набагато пізніше. Вони у нас комфортно просиділи в якійсь ямі. Потім з’ясувалося, що троє – справді місцеві пожежники. А двоє – російські “спеси”. Піді-ли до екіпажу з картою, зробленою під стандарти пожежників – буцім-то в полях розміщені якісь гідранти. На-справді, в ті місця вивозили боеприпаси й робили “закладки”.

Важливо приймати рішення швидко. Скажімо, йде в Нікішино-му бій. Сепари буквально за хатою. Всі стріляють, горить щось. Перед парканом сланцевим ми накидали гілочок, щоб якщо з РПГ ударять, то не знесло нас разом із парканом. Метрів 2 – 3 перед собою накидали. І ось під час бою за цими гілочками з’являється “тело”. Прошмигнув – і далі. А всі щось кричать, нічого ж не чути. Може, то наш розвідник? Але чого він тут ходить? До командирського посту – 30 метрів. Оббігаю з внутрішнього двору, висовуюсь – а він ось, кувиркається. Хлопці йому ногу прострелили. Починає перевертатися і в руках – дві гранати. “Ефка”, потужна граната, з чекою, а “ергедешка” – без. Висаджу ріжок у за-грівок чуваку, його перевертає назад і тут вибухає граната. Якби “ефка”, нас рознесло б усіх. А так, слава Богу, тільки його, і то не сильно.

Пізніше сепари опублікували некролог, “Пуша” його поганяло було. Скотина – із Запорізької області, земляк. Є версія, що він загубився під час бою. В мене думка інша”.

Павло ВОЛЬВАЧ

На світліні Сергія Старостенка – Олександр Корнієнко. Gaset.ua Повністю матеріал – у журналі “Країна” від 15 травня 2017 р.

ЗАГИНУЛИ ЗА УКРАЇНУ

“СПІТЬ СПОКІЙНО, ВАС ОБЕРІГАЄ ЮРА ВОЛКОВ”

була йому, але дуже його любила. З дитинства він був сам, по життю сам, проте це не завадило йому стати добрим, людяним та співчутливим хлопцем. Він мав велике прагнення чогось досягти в житті.

Юрій Васильович Волков народився 24 червня 1989 р. у м. Новограді-Волинському Житомирської області. З трьох років він не знав, що таке батьківська турбота і материнська любов. Четверо його братів і сестер виховувались у дитячих будинках, Юра – в дитбудинку, що в Денишах під Житомиром. Був худий, мов вовчечка. Не знав, що таке любов, що таке обняти, пожалітися, поговорити про особисте.

Після інтернату вступив до вищого професійного училища, здобув фах електрика. Переїхав до матері в с. Романівку. Підробляв в м. Овручч у столярному цеху, різнобробочим на будівництвах, біль-ше року – охоронцем у ТРЦ “Блок-бастер” у Києві.

У квітні 2016 р. підписав контракт із ЗСУ. Став військовослужбовцем 54-го Окремого розвідувального батальйону. Часто дзвонив рідним: “Здоров’я бажаю! Як ви там, як малі?”. Після коротких відповідей, казав: “Спіть спокійно, вас оберігає Юра Волков”.

28 жовтня 2016 р. близько 15.00 біля с. Широкиного Донецької області хлопець потрапив під ворожий мінометний обстріл. Його побратим загинув на місці, а Юрія з важкими пораненнями доправили до лікарні. Наступного дня він помер...

Юрко мав привезти з війни до-дому два прапори, один – родині брата, інший, підписаний побратими-ми, чотирьох з яких вже немає в живих, для вчителів у дитбудинку, де пройшло його дитинство, – щоб вони ним пишалися. Але не встиг.

Побратими знайшли ці прапори й обіцяли передати в дитбудинок. За два дні він мав іти у відпустку, мав їхати до цивільної дружини, яка перебувала на 9-му місяці вагітності, хотів обняти братів, пле-мінників, друзів. Усі чекали, щоб відсвяткувати його повернення, а, можливо, і весілля.

Замість цього – похорон. Юрію, ми не забудемо тебе. Тепер ми охоронятимемо пам’ять про тебе. Спи спокійно.

Ян ОСОКА

СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ КОЛУБАЙ (28.11.1994, С. ЗАМІХІВ НОВОУШИЦЬКОГО Р-НУ ХМЕЛЬ- НИЦЬКОЇ ОБЛ. – 20.10.2016, БІЛЯ СЕЛ. НОВОЗВАНІВКИ ПОПАСНЯНСЬКОГО Р-НУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛ.)

– Мамо, в мене 4-5-0. Не хвилюйся, мамо.
– Синочок, рідний мій, що таке 4-5-0?

– Це означає: в мене все добре, мамо.

Такими словами він завжди заспокоював свою матір. Навіть, коли йшли жорстокі бої пекельного літа 2014-го.

2013 року Сергій закінчив Жмеринське вище професійне училище, здобув фах “провідник”. Мабуть, мріяв мандрувати Україною. Але встиг попрацювати на потязі лише до жовтня – прийшла повістка на проходження строкової служби. 14 січня 2014 р. підпи-сав контракт, а 7 лютого прийняв присягу. Потім – навчання, а у квіт-ні його підрозділ уже висунувся на Донбас. Сергій – молодший сержант, навідник бойової машини 1-го штурмового батальйону 24-ї Окремої механізованої бригади.

Червень 2014-го Сергій провів у боях біля Білої Гори і Красного Ліману. 10 липня близько 8-ї ран-

ку в запеклому бою біля Сіверська Донецької області дістав поранен-ня і контузію. З його бронезилета витягли 4 кулі. Лікувався в Харкові, потім у Хмельницькому шпиталі.

У жовтні хлопець знову виру-шив на війну. І незмінними слова-ми для матері в нього були: “Мамо, у мене 4-5-0”.

У листопаді – грудні 2015 р. перебував на військових навчан-нях на Яворівському полігоні. Заскочив і на кілька днів додому. Попередив маму, що приведе її невістку, адже через пару місяців закінчувався контракт із ЗСУ.

Коли прощався, матір була вра-жена страшним сумом сина – ніби він знав, що вони встанне бачать один одного.

Загинув Сергій 20 жовтня внаслідок кульового поранення голови. За офіційною версією, він застрелився на посту. За неофіцій-ною версією, яку підтримують по-братами, – вбитий ворожим снай-пером.

Коли я збирав інформацію про загиблого, вийшов на одну люди-ну. Зателефонував, а він раптом передав слухавку матері. Я розгу-бився...

Майже весь час говорила вона. Плакала, страшно, люто плакала за своїм синочком, який три роки захищав свою країну. Я нічого не запитував, просто плакав разом із нею. Вона розказувала, як вона його любить і буде любити завжди, як вона весь час чекає, що зараз задзвонить телефон і вона почує його радісний голос: “Мамо, не хвилюйся, у мене 4-5-0”.

Вона чекає, чекає, чекає... А телефон мовчить.

Ян ОСОКА

АЛІ ТІМАЄВ (“ТИМУР МАХАУРІ”) (4.04.1978, С. ГУЧУМ-КАЛІ ІТУМ-КАЛІНСЬКОГО Р-НУ ЧЕЧНІ – 8.09.2017, КИЇВ)

Дітяч чеченського, грузинського та українського визвольних рухів. Боець Чеченського батальйону іме-ні шейха Мансура.

Збройно боровся проти Росії у Дагестані (1999 – 2000), Грузії (2008) та на Донбасі. У Дагестані у бою дістав поранення. Особистий ворог Рамзана Кадірова.

Спецслужби РФ і Рамзана Ка-дірова здійснили на нього три за-маху, зокрема 8 березня 2009 р. в Тбілісі намагалися підірвати його за допомогою СВП у під’їзді житло-вого будинку.

Загинув внаслідок підризу ав-томобіля в центрі Києва на вулиці Гетьмана України Павла Скоропад-ського.

Вічна слава!

СЛАВА КОЗАКАМ “КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ”!

У колонній залі Київради відбу-лися урочисті збори з нагоди 3-ї річ-ниці створення ОДЧ “Карпатська Січ”. Не було жодної телекамери, окрім “свободівської”. Свято укра-їнського духу не показав жоден те-леканал, не висвітлював його й Укра-їнське радіо.

На початку згадали загиблих побратимів – Олександра Чирцо-ва, Олександра Єрмакова, Леоніда Москотина, Олега Костюка, Данила Касьяненка, Олега Габорака, Ігоря Канакова, Мирослава Мислу, Юрія Васильєва, Георгія Хвічія, Ігоря Червонного, Євгена Голіка, Романа Напрягла та Володимира Стауру.

“Наше зібрання не є святко-вим, – так почав виступ командир “Карпатської Січі” Олег Куцин. – Війна продовжується, а свято для воїна це перемога над ворогом. Ми зібралися, щоб підсумувати пройдене, вшанувати загиблих, нагородити достойних і обговорити плани продовження боротьби. Кожен з нас знайшов своє місце у цій боротьбі: хтось відвідує зброєю в руках, хтось як волонтер, інші беру-ть участь у війні з Росією на ін-формаційному, культурному, полі-тичному, економічному фронтах”.

Олег Куцин зачитав наказ про вручення нагород “Карпатської Січі” медалі Михайла Колодзінсько-го, Хреста “Карпатської Січі”, від-знаки учасника “Карпатської Січі” та срібного перстня “Карпатської Січі”. 24 бійця отримали відзна-ки за підписом заступника голови РНБО генерал-полковника Михай-ла Коваля.

Було продемонстровано фільм Ростислава Мартинюка, присвя-чений історії створення і бороть-би “Карпатської Січі”. У стрічці використано й кадри Михайла Іл-ленка, який неодноразово відвіду-вав “Карпатську Січ” на бойових позиціях та фільмував бійців. Ось короткий виклад фільму: вихо-

ди на бойові чергування разом із бійцями регулярної армії вояки “Карпатської Січі” почали влітку 2014 р., в жовтні виїхали у Піски, а у грудні – в Донецький аеропорт. У травні 2015 р. “Карпатська Січ” легалізується у складі 93-ї бригади ЗСУ й утримує позиції вздовж зліт-ної смуги від Пісків до метеостанції. Рота “Карпатської Січі” утримувала позиції, за які перед тим відповідав батальйон ЗСУ. “Карпатська Січ” утримувала також позиції на Лу-ганщині біля селища Кримського. Січовики брали участь в операці-ях на Світлодарській дузі, зачистці Мар’їнки та інших операціях.

Зважаючи на велику кількість охочих перейти на службу в “Кар-патську Січ”, комбриг-93 доручив на основі роти “Карпатської Січі” формувати батальйон.

Однак 12 квітня 2016 р. керів-ництво Міноборони та адміністра-ції Президента ухвалили політичне рішення розформувати бойовий підрозділ.

Попри це ганебне рішення, ча-стина бійців продовжила службу у складі 93-ї бригади. За рік “Кар-патська Січ” виховала 15 офіцерів, не тільки утримувала безбезділку ділянку фронту, а й мотивувала су-сідні підрозділи.

На конференції виступив заступ-ник командира роти “Карпатська Січ” Юрій Черкашин-“Чорнота”. “У нас позаду важка дорога, сповнена труднощів та успіхів, перемог і важ-ких втрат, – сказав він. – Наш спіль-ний шлях не закінчився. Боротьба триває і на фронті, і в тилу. Попере-ду ще немало історичних викликів, подолання яких вимагатиме від нас мобілізації всіх наших зусиль. Наші вороги не облишили своїх намірів знищити нашу Батьківщину. Сьо-годнішня “тиша” є лише затишшям перед великою бурею. І в цій бурі ми повинні показати всім, чого вартує меч “Карпатської Січі”. Во-

рог ще не раз здригнеться від самої думки про нас”.

Конференцію привітали Ксенія Лоскот (вдова Героя України Євге-на Лоскота), Олег Тягнибок, Юрій Сиротюк, Володимир В’ятрович та Роман Коваль, який зокрема ска-зав: “Вогонь запеклих не пече, – так вважав Тарас Шевченко. Саме про таких, синів своїх, гайдамаків, з любов’ю писав він. У цій залі сидять люди, на прищестя яких він споді-вався. Не дисиденти, воїни. Люди, які розуміють, що ворог залиша-ється ворогом – попри умовляння його бути людяним. Творцем “Кар-патській Січі” і її командиром став свідомий українець, який дбав про своїх козаків, був поруч з ними на передовій. Олег Куцин ніколи не мав ілюзій щодо росіян, а на фрон-ті показав, що не мав до них жалю. Москва помітила це. І почала проти нього заочне кримінальне переслі-дування. З одного боку це почесно, з другого – смішно: російський Лю-ципер намагається у суді відстояти справедливість. Бо щиро вважає, що вбивати має право лише він... Історичний клуб “Холодний Яр” щиро вітає “Карпатську Січ” із три-річним ювілеєм. Бажаємо вам до-вгих літ в Самостійній Україні, за яку полягли покоління найкращих. Щоб не знецінити їхню жертву, му-сите все зробити, щоб панувати у своїй сторонці, в Україні”.

Січовиків вшанували вояки ін-ших збройних формувань, з яки-ми разом тримали лінію фронту, а також медики, волонтери і бійці “Легіону Свободи”. Співали Сергій Василюк, Святослав Бойко і Тарас Силенко. Орест Рись (друг “Заліз-няка”) виконав пісню про Миросла-ва Мислу. Читав вірші Юрій Руф.

Серед гостей конференції був і поет Павло Вольвач. Ось як він прокоментував подію на своїй сторінці у ФБ: “За великим рахунком, в Україні немає нічого кращого, ніж отакі люди. Зрозуміло, що вони ма-ють бути у фокусі загальної уваги. І зрозуміло ж, що жодної камери від жодного телебачення (крім, влас-не, “свободівської”) в заповненій ущербі залі не промайнуло. Але формула, “якщо про подію не пока-зали на ТВ, отже, її не було”, тут не спрацьовує. Все навпаки.

Немає нічого, крім отаких лю-дей. Вони найважливіші”.

Слава козакам “Карпатської Січі”!

Прес-служба

Історичного клубу “Холодний Яр”

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

ЧОРНІ ПОВЕРНУЛИСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

23 серпня 2017 р. Президент України присвоїв 72-й Окремій механізованій бригаді ім'я Чорних запорожців, а на День незалежності вручив бригаді новий бойовий прапор. Нарешті почався процес повернення до українських історичних традицій! Відтепер ЗСУ вестимуть свою історію не від російських совкових традицій і назв типу "краснознам'яної", "ордена лєніна", а від частин Армії УНР.

Втілити у життя шляхетну ідею вдалося спільними зусиллями Історичного клубу "Холодний Яр", Історичного товариства "Чорні запорожці", звичайно ж і командира 72-ї ОМБр Андрія Соколова.

72-га Окрема механізована бригада – одна з кращих бригад ЗСУ. Вона усталилася своїми перемогами над російськими окупантами під Маріуполем, Волновахою, Авдіївкою, впертою обороною Донецького аеропорту... Козаки 72-ї виявили стійкість, мужність, боєздатність і зухвалість, як і колись їхні прадіди – Чорні запорожці.

На запрошення командира бригади полковника Андрія Соколова, представники Історичного товариства "Чорні запорожці" та Історичного клубу "Холодний Яр" взяли участь у святковому заході освячення прапора бригади.

До урочистої події освячення нового бойового прапора бригади заклопотані військовослужбовці нашвидкуруч, але акуратно, чорною фарбою, виводили на стіні напис уже нової назви бригади – "72-га ОМБр Чорні запорожці". Ще рік назад про таке можна було хіба що мріяти!

Для участі в урочистих заходах прибули також керівник АТО на території Донецької та Луганської областей, військові капелани, представники місцевої влади, народні депутати, заступник голови Верховної Ради України Ірина Геращенко.

Надзвичайно хвилюючим був початок урочистостей: після виконання Державного гімну України, під звук козацького тудумбасу, група військовослужбовців, чеканячи крок, внесла новий бойовий пра-

пор 72-ї ОМБр ім. Чорних запорожців, після чого священник освятить прапор бригади, а сотник Історичного товариства "Чорні запорожці" Роман Боровик подарував командирові 72-ї ОМБр ім. Чорних запорожців копію прапора 1-го кінного полку Чорних запорожців Армії УНР та козацьку шаблю.

Радістю переповнилися груди, коли під звук козацького тудумбасу командир бригади Андрій Соколов вручав нагороди та відзнаки кращим військовослужбовцям бригади. Після цього, неначе грім з неба, прозвучала пісня "Меч Арєя" у виконанні бандуриста Тараса Силенка, яка вже стала символом бойового духу, стійкості та перемог українського війська.

Під час вітальних промов хтось сказав, що бійці 72-ї ОМБр ім. Чорних запорожців іще встановлять прикордонний стовп на українсько-російському кордоні. На це комбриг Андрій Соколов відповів, що бійці його бригади ще встановлять прикордонний стовп на українсько-китайському кордоні. Слова командира бригади викликали шквал аплодисментів...

Після концерту військовослужбовці фотографувалися на фоні нового бойового прапора бригади і прапора 1-го кінного полку Чорних запорожців Армії УНР. Козаки ніяк не розходилися, знову і знову просили бандуриста Тараса Силенка виконати ту чи іншу козацьку пісню, яку разом з ним і співали.

Маємо надію, що незабаром поряд з 72-ю бригадою Чорних запорожців ми побачимо 93-тю Холодноярську бригаду, бойові частини імені Петра Болбочана, Олександра Удовиченка, Марка Безручка, Олексі Алмазова, Михайла Омеляновича-Павленка та інших визначних українських полководців. Слава Україні!

Слава її козакам-запорожцям!

**Прес-служба
Історичного клубу "Холодний Яр"**

На світліні Олега Ганжі – воєнки 72-ї бригади Чорних запорожців. Місто Авдіївка, серпень 2017 р.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОЛЮ "І МЕРТВИХ, І ЖИВИХ, І НЕНАРОДЖЕНИХ"

Я уважно перечитав передмову до 2-го тому "Подебрадського полку" Армії УНР. Ви, пане Романе, чітко сформулювали новий підхід до етики наукових досліджень з історії Украї-

ни. Справді, офіційні науковці часом залишають поза увагою долі "простих людей". Для таких науковців коротка згадка в біографії "пройшов всі походи війська у рр. 1919 – 1920" чи "учасник захоплення Вознесенська у квітні 1920" може мало важити в порівнянні з причетністю іншої особи до Центральної Ради чи апарату Директорії...

Ви вдало перенесли акцент на енциклопедичну каталогізацію усіх (!) учасників українського руху, де почесне місце повинні посідати ті, хто тримав зброю у руках.

Сакральними для національної пам'яті повинні бути імена не лише воєнків, а й пастушків-розвідників, сестер милосердя, матерів, які благословляли хлопців йти у смертельний похід, господарів, що надавали свої хати для перепочинку захисників, годували їх, переховували...

Ви конкретно та яскраво виклали завдання для нас, науковців. Ваша

передмова – це справжній урок поводження з персональними даними людей минулого з позиції відповідальності за історичну справедливість і долю всього народу – "і мертвих, і живих, і ненароджених"!

Повторюсь: Ви виклали нові етичні вимоги до історичних досліджень. Нехай науковці переймають Ваші стандарти!

Два томи "Подебрадського полку" Армії УНР – це духовний пам'ятник нашому народові, що намагався визволитися з російської неволі!

Зустрічі з людьми минулого не випадкові. Вони притягують нас, а ми – їх. Сподіваюся, що ми всі зустрінемося на тому світі й матимемо можливість дізнатися один про одного, "отримаємо відповіді на всі запитання", побуваємо на місцях битв. Якщо, звісно, заслужимо своєю працею!

**Тарас БЕДНАРЧИК, к. філос. наук
Вінниця**

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Книжки можна придбати через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на картку Романа Ковалю у ПриватБанку: 5168 7556 2267 7496. Переславши гроші, зателефонуйте до редакції.

Повідомлення можна зробити й електронним листом на адресу редакції. Окрім вартості книжки, замовник оплачує й доставку.

Тел. (044) 242-47-38, 067-726-30-36. "Український календар Визвольної боротьби" Романа Ковалю – 45 грн. "Чорні перемагають" Романа Ковалю – 33 грн.

"Історія Холодноярської організації" Романа Ковалю – 25 грн.

"Отаман Зелений" Романа Ковалю – 65 грн.

"Прочитайте тую славу" Ольги Страшенко – 35 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю і Віктора Моренця (т. 1) – 100 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 100 грн.

"Отаман Орлик" Романа Ковалю – 45 грн.

"Сто історій Визвольної війни" Романа Ковалю – 65 грн.

"Похід Болбочана на Крим" Бориса Монкевича – 45 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Ковалю – 50 грн.

"Шевченкіана Михайла Гаврилка" Романа Ковалю – 50 грн.

"100 облич Самостійної України" Романа Ковалю – 50 грн.

"Солодко-гіркий романс", аудіодиск Людини Хворост, 50 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 60 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 300 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 175 грн.

[HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/](http://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/)

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю і Віктора Моренця (т. 1) – 125 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 125 грн.

"Український календар Визвольної боротьби" Романа Ковалю – 65 грн.

"Чорні перемагають. Спогади про прадідів козацтва 72-ї бригади" – 44 грн.

"Отаман Зелений" Романа Ковалю – 85 грн.

"Історія Холодноярської організації" Романа Ковалю – 35 грн.

"Прочитайте тую славу" Ольги Страшенко – 50 грн.

"Отаман Орлик" Романа Ковалю – 70 грн.

"Сто історій Визвольної війни" Романа Ковалю – 80 грн.

"Похід Болбочана на Крим" Бориса Монкевича – 69 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Ковалю – 68 грн.

"Шевченкіана Михайла Гаврилка" Романа Ковалю – 74 грн.

"100 облич Самостійної України" Романа Ковалю – 71 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 82 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 340 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 200 грн.

Аудіодиск "Солодко-гіркий романс" Людини Хворост – 70 грн.

Книги можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Ковалю, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

ОЛЕКСІЙ КУРІННИЙ
(22.05.1986, м. БАХМУТ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛ. – 6.09.2017, с. МАСЕВИЧІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛ.)

В автокатастрофі загинув мій товариш Олексій Курінний. Ми разом працювали в комісії із фільмів та мовній координаційній раді, тож про багато його добрих справ я знаю не з чуток.

Олексій доклався до закону про захист інформаційного простору, про радіоквоти, у 2015-му разом з нашою громадською групою починав розробляти новий мовний закон, викрив чимало артистів-рашистів і заборонив, мабуть, сотні рашистських фільмів, регулярно моніторив етер, викривав російську пропаганду, доклався до винесення попередження двом телеканалам за антиукраїнську діяльність і до позбавлення ліцензії одного антиукраїнського радіо, ретельно досліджував соціолінгвістичну ситуацію в Україні, вболівав за українську мову й за відновлення історичної пам'яті українців, був одним з активних поборників декомунізації.

Це далеко не повний перелік. Завжди делікатний, повний ідей, цілеспрямований, інтелектуальний. Неодноразово чув од нього: "Усе, що роблю, роблю для України". І зробив чимало. Світла пам'ять!

Сергій ОСНАЧ

ВШАНОВАНО ВОЯКІВ УПА

6 вересня 1945 р. неподалік міста Калуща в кривці загинуло шестеро молодих воєнків УПА – Володимир Калінний "Артем", Іван Магас "Черемш", Іван Лилак "Олексій", Степан Магас "Благий", Данило Когут "Хмара" і Зеновій Табачук "Вітер".

Загибелі повстанців передували бій з НКВС, – на місці розкопок відшукали гілзи та фрагменти зброї.

10 вересня 2017 р. в лісі (в районі Калуської центральної лікарні) відбулося урочисте відкриття відновленої кривки та освячення пам'ятного знаку загиблим борцям.

Вклонитися їм прийшло духовенство, члени ОУН, воїни УПА, родичі та небайдужі країни. Всі разом виконали Гімн України та ОУН, а тоді хвилюючою мовчання вшанували тих, хто вибрали смерть, а не полон.

Героїв вшанували салютом нішні війни.

Священики, міський голова І. Матвійчук, голова Братства воєнків ОУН-УПА Прикарпаття Іван Боровик, директор Музею Визвольної боротьби імені С. Бандери Ярослав Коретчук, рідний брат загиблого підпільника Зеновія Табачука Тит Табачук наголошували на важливості неперервності історичної пам'яті.

Відкриття реконструйованої кривки і пам'ятного знаку – приклад гідного вшанування тих, хто віддав своє життя за Україну.

Особлива вдячність ініціатору відновлення кривки Романові Королію, Богданові Петрині, Дмитрові Жекалу та Володимирі Сікорі.

**Ігор СМЕТАНСЬКИЙ
Калущ**

ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ **ПЕРЕХОДЬ НА УКРАЇНСЬКУ!**

РОЗМОВЛЯЙ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ НАЦІЇ!

УКРАЇНСЬКА МОВА - ЦЕ НАША ЗБРОЯ У ВІЙНІ З РОСІЄЮ

e-mail: a.zahystmovy@gmail.com **» (044) 531-42-21 (067) 878-52-48**

www.zahystmovy.org.ua

Щиро подяка за пожертви на "Незбориму націю"
Анатолію ДІДУКУ (Одещина), Ігореві СМЕТАНСЬКОМУ (Калущ) та Світлані МИРОНЧАК (сміт Вовковинці)

Щиро подяка за пожертви на Історичний клуб "Холодний Яр"
Ігореві СМЕТАНСЬКОМУ (Калущ) – 100 грн.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИС

переплатний індекс: **30504**

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині ХХ століття. Ця газета – про долі Українських січових стрільців, воєнків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, воєнків АТО, а також про коззарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб "Холодний Яр".

Ціна передплати на 6 міс. – 22.16 грн.

Наш індекс – 33545

**Редактор
Роман Коваль**
**Верстка
Олександр Литвин**
**Коректор
Надія Овчарук**
Інформаційне забезпечення
Микола Владзімйрський,
Ліана Гайдук

**Технічний директор
Максим Селюзкін**

Адреса для листування
03049, Київ,
вул. Курська, 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
kova@roman1@gmail.com

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти. Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325.

Наклад 3000 примірників. Видруковано 25.09.2017 р. ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед" Номер замовлення 1710309

**Засновник
Роман Миколайович Коваль**